

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бакиров В. С. Ценностное сознание и активизация человеческого фактора / В. С. Бакиров. – Х.: Вища школа, 1988. – 152.
2. Сокурянська Л. Г., Свід О. Динаміка ціннісних орієнтацій українських студентів часів незалежності : назад до «матеріалізму»? Український соціологічний журнал. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. № 1-2. Вип. 17-18. С. 135-139.
3. Особливості ставлення українців до грошей. Соціологічна група «Рейтинг». URL:http://ratinggroup.ua/ru/research/ukraine/osobennosti_otnosheniya_ukraincev_k_dengam.html
4. Здоров'я та самопочуття українців. Соціологічна група «Рейтинг». URL:http://ratinggroup.ua/ru/research/ukraine/zdorove_i_samochuvstvie_ukraincev.html

*Врайт Г. Я., Гнатюк А.
Університет Ушинського
м. Одеса*

ПРОКСЕМІКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Проксеміка – це область соціальної психології і семіотики, що вивчає просторові і тимчасові знакові системи спілкування. Проксеміка досліджує просторові умови спілкування – взаємне розташування співрозмовників в момент їх фізичного, візуального або іншого контакту. В залежності від часу доби, наповненості приміщення і власного фізичного стану людина може займати в приміщенні різні місця. Людям властивий стратифікований простір, надягаючи на нього незриму сітку координат і маркерів, які дозволяють судити про соціальне становище, установки та самооцінку.

Антрополог Едвард Холл в 1950-х роках, досліджуючи особистісний простір людини в його повсякденній поведінці, позначав цим терміном аналіз того, як людина здійснює спонтанне структурування мікропросторів – міжсуб'єктних просторів, організація простору в своїх оселях, планування міської середовища. Він прийшов до нового розуміння взаємовідносин між людьми. Кожна людина має певну територію, та вважає її особистою. Відстань при спілкуванні залежить від багатьох факторів (походження, культура, особисті уподобання). При дуже малій або великій відстані люди можуть відчувати незручність і дискомфорт.

Холл виділяв чотири міжсуб'єктних зони:

Інтимна (0-0,5м), персональна (особистісна) (0,5-1,2м), соціальна (1,2м-3,65м), публічна дистанція (3,65 м і більше).

Інтимна дистанція.

Вона має два інтервали: «близький» і «далекий». Близький інтервал – безпосередній контакт; далекий – відстань від 15 до 45 см. За цією дистанцією немов зарезервована область для обміну інтимними посланнями на мові тіла (взаємний дотик, контакт очей).

Особиста дистанція.

Близький інтервал: 45-75 см, далекий: 75-120 см. Те, як близько стоять один до одного люди, сигналізує про їхні стосунки, або про те, що вони відчують один до одного. Дружина може спокійно стояти всередині близької особистої зони свого чоловіка. Для іншої жінки перебувати в ній – зовсім інша справа.

Публічна дистанція.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Близький інтервал: 350-750 см. Далекий інтервал: більше 750 см. Це якраз та відстань, на якій зазвичай знаходяться доповідачі від своїх слухачів.

Вибір дистанції залежить від: 1) взаємовідносин між людьми (як правило, люди стоять ближче до тих, кому вони симпатизують); 2) індивідуальних особливостей людини (наприклад інтроверти погано переносять занадто близьку дистанцію).

Особливу увагу доктор Холл приділив значенню проксеміки в різних культурах. Наприклад в Японії, на думку Холла, скупченість людей є ознакою теплої і приємної інтимної близькості. Холл відзначає, що в деяких ситуаціях люди вважають за краще знаходитися якомога ближче один до одного. Доктор Кін, який написав книгу "Жива Японія", підкреслював, що в японській мові немає слова для позначення "усамітнення". Це зовсім не означає, що у японців немає уявлення про те, що таке "усамітнення" Для японця поняття "усамітнення" пов'язано тільки з особистим будинком.

Як і японці, араби прагнуть бути якомога ближче один до одного. Але, якщо на людях араби незмінно перебувають скупчено, то всередині арабських будинків занадто багато порожнечі. Арабські будинки великі і порожні, а люди всередині них скупчені на невеликому просторі. Перегородок між кімнатами зазвичай немає, тому що незважаючи на бажання мати в своєму розпорядженні як можна більше простору, араби не люблять бути на самоті і скупчуються разом в своїх просторах будинках.

Між арабською і японською скупченістю існує принципова відмінність. Араб любить доторкатися до свого компаньйона, відчувати і нюхати його. Якщо ви не хочете дихати на вашого друга, це означає, що ви соромитесь його.

У той же час, як підкреслює Холл, араб незалежно від того, наскільки близько він хоче опинитися до своїх ближніх, час від часу прагне побути один. Для того, щоб залишитися одному, він перерізає лінії комунікації. Він іде в себе, і цей відхід поважають його оточуючі. Його відхід у себе виражає на мові тіла думка: "Мені потрібно усамітнення. Незважаючи на те, що я фізично з вами, доторкаюся до вас і живу з вами, я повинен піти в свою шкаралупу".

Якщо з таким зіткнеться американець, він буде вважати таку поведінку образливою. Це буде розцінюватись як небажання спілкуватися або розрив відносин. Таку поведінку буде розцінено як образу.

Коли два араба розмовляють один з одним, вони напружено дивляться в очі один одному. В американській культурі не прийнято, щоб чоловіки дивилися один одному в очі з такою інтенсивністю.

Слід мати на увазі, що у різних народів відстань для бесіди помітно відрізняються.

Близька дистанція: араби, японці, італійці, іспанці, французи, греки, жителі Південної Америки, які проживають в Північній Америці. Середня: англійці, шведи, жителі Швейцарії, німці, австрійці, австралійці, новозеландці.

Для дистанції спілкування не менш значущі і такі фактори, як соціальний престиж або соціальний стан співрозмовника, інтравертність-екстравертність, загальний обсяг бесіди і, що особливо важливо, – її зміст.

Все це демонструє значення і силу дистанції, а також показує, що всім корисно навчитися більш тонко відчувати всі нюанси положення, займаного нами по відношенню до співрозмовника. При тісному спілкуванні відіграє роль кожен сантиметр відстані, що розділяє співрозмовників. Тому важливо розуміти всі тонкощі процесів невербального спілкування, керуючих нами на рівні підсвідомості.